

מסורת הש"ס
 א. ספרי פי"ב, כג. מדרש
 תנאים דברים פי"ב, כג.
 ב. חולין צ"א קב"א.

גרסות

והני טמאין נמי בכתי"מ:
 והני טמאין.
 על אברין בכתי"מ: על
 איברין ויש בכתי"מ: על אברו
 וכן: על אבריו וכל שאי
 אתה מצווה על דמו אי
 אתה מצווה על אבריו.
 אלא בשר לחודיה בכתי"מ
 חסרות מלים אלה.

כל שבשרו מותר יש
 בכתי"מ: אלא שחוט ואכול
 כל שבשרו וכן: כל שאתה
 אוכל את בשרו אתה מצווה
 על אבריו כל שאין אתה
 אוכל את בשרו אי.

אין הכי נמי בכתי"מ: הכי
 נמי.

וכי איצטריך קרא לר'
 אלעזר בכתי"מ: לר"א
 איצטריך.

בין טמאה בין טהורה
 בכתי"מ: בין טמאין בין
 טהורין.

וכל שאי אתה מצווה על
 דמו אי אתה מצווה על
 אבריו בכתי"מ חסרות מלים
 אלה.

אלא בשר לחודיה בכתי"מ
 חסרות מלים אלה. ויש
 בכתי"מ: כי אם בשר לבדו.

סימן שמואל שילא שימי
 בכתי"מ חסרות מלים אלה.

רבה בר שימי בכתי"מ:
 רבה בר שימי ויש בכתי"מ:
 אמר רבה בר רב שילא.

לא תאכל הנפש עם הבשר — לא תאכל ממנו צעוד שהנפש עמו, וזו היא אזהרה לאכילת אבר מן החי נהוג אף בבבלי חיים טמאים, סברי [סבורים] שהכתוב מלמדנו שכל בעל חיים שאתה מצווה על דמו שלא לאוכלו, כמו כן אף אתה מצווה על אבריו מן החי שלא לאוכלם. והני [ואלה] בעלי החיים הטמאין נמי [גם כן], הואיל ואתה מצווה על אכילת דמן — כמו כן הרי אתה מצווה על אכילת אברין מן החי של אלה. ואילו רבנן [חכמים] האומרים שאין איסור אבר מן החי נהוג אלא בבבלי חיים טהורים בלבד, סברי [סבורים] שהכתוב "לא תאכל הנפש עם הבשר" כוונתו לומר שאין לאכול את בשר בעל החיים בעודו חי, כשעדיין נפש חיים בקרבו, אלא יש לאוכלו כבשר לחודיה [לעצמו], כשאין בו עוד נפש חיים. ומכאן נלמד: כל בעל חיים שבשרו מותר (לאחר שחיטה) — אתה מצווה על אכילת אבריו בעודו בחיים. וכל בעל חיים שאין בשרו מותר — אי [אין] אתה מצווה על אבריו. ושואלים: ולדעת ר' יהודה, הסבור שאיסור חל על איסור במקרה שהאיסור השני חמור מהאיסור הראשון, מעתה למה ליה קרא [למה לו מקרא] מיוחד ללמדנו שנהוג איסור אבר מן החי אף בטמאים, לית [יבוא] איסור אבר מן החי ליחול [שיחול] על איסור טומאה של בעל חיים טמא, שכן איסורו של אבר מן החי חמור מאיסור אכילת טומאה, שכן הוא נהוג אפילו בכני נח! ומשיבים: אין הכי נמי [כך] הוא באמת, גם כן. ולשיטת ר' יהודה אמנם אין אנו נזקקים ללימוד זה מן המקרא ללמדנו הלכה זו, וכי איצטריך קרא [וכאשר נצרך המקרא] ללמדנו כן, הרי זה לשיטת ר' אלעזר, שאינו סבור שאיסור חל על איסור בזמן שהאיסור השני חמור מן הראשון, ואולם אף הוא סבור שאיסור אבר מן החי חל על בעל החיים הטמא, ומשום מקרא זה. ומביאים: תניא נמי הכי [שנויה ברייתא] גם כן [כך] שזו דרשתו של ר' אלעזר, ולא של ר' יהודה: איסור אכילת אבר מן החי נהוג בכהמה חיה ועוף, בין טמאה בין טהורה, שנאמר "רק חזק לבלתי אכול הדם" (שם, שם) — כל שאתה מצווה על אכילת דמו, אתה מצווה על אכילת אבריו מן החי. וכל שאי [שאי] אתה מצווה על אכילת דמו — אי [אין] אתה מצווה על אכילת אבריו, אלו דברי ר' אלעזר. וחכמים אומרים: אינו נהוג אלא בטהורין, שכן נאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר", אלא יש לאכול את הבשר לחודיה [לעצמו]. כשאין בו עוד נפש חיים כל שבשרו מותר באכילה לאחר שחיטה — אתה מצווה על אכילת אבריו מן החי. ואלו הם דברי ר' אלעזר, שאינו נהוג אלא בכהמה טהורה בלבד. (סימן לדברי החכמים, שדבריהם יובאו להלן, המסבירים את דעת ר' מאיר בדין אבר מן החי: שמואל, שילא, שימי). אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף. ויש אומרים] גם באופן אחר שאמר זאת רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף. ויש אומרים] בלשון זו: שרבה בר שימי אמר זאת בשם רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף: מאי טעמא [מה] הוה [היה] אבר מן החי נהוג רק בכהמה טהורה —

"לא תאכל הנפש עם הבשר". רבי יהודה ורבי אלעזר סברי: כל שאתה מצווה על דמו — אתה מצווה על אבריו. והני טמאין נמי, הואיל ואתה מצווה על דמן — אתה מצווה על אברין. ורבנן סברי: "לא תאכל הנפש עם הבשר" — אלא בשר לחודיה. כל שבשרו מותר — אתה מצווה על אבריו, וכל שאין בשרו מותר — אי אתה מצווה על אבריו. — ורבי יהודה, למה ליה קרא? לית איסור אבר ליחול על איסור טומאה, שפן איסורו נהוג בכני נח! — אין הכי נמי, וכי איצטריך קרא — לרבי אלעזר. תניא נמי הכי: אבר מן החי נהוג בכהמה חיה ועוף, בין טמאה בין טהורה, שנאמר "רק חזק לבלתי אכול הדם" — כל שאתה מצווה על דמו — אתה מצווה על אבריו, וכל שאי אתה מצווה על דמו — אי אתה מצווה על אבריו. דברי רבי אלעזר. וחכמים אומרים: אינו נהוג אלא בטהורין, שנאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר" — אלא בשר לחודיה. כל שבשרו מותר — אתה מצווה על אבריו, וכל שאין בשרו מותר — אין אתה מצווה על אבריו. רבי מאיר אומר: אינו נהוג אלא בכהמה טהורה בלבד. (סימן: שמואל, שילא, שימי). אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] רב יוסף. ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף: מאי טעמא [מה] הוה [היה] אבר מן החי נהוג בכני נח! — אין הכי נמי, וכי איצטריך קרא לר' אלעזר בכתי"מ: לר"א איצטריך.

תוספות

ורבי יהודה למה ליה קרא לית איסור אבר מן החי וליחול מאיסור טומאה שכן איסורו נהוג בבני נח — פירוש: כדשמעינן ליה לעיל (ק"ב) גבי גיד, דמההוא טעמא חיל איסור טומאה. ואם תאמר: ודילמא מהכא יליף? ויש לומר: דלא מצי למילף מהכא, דאיסור מוסף הוא, דאיתוסף ביה איסור אבר מן החי לבני נח. אבל גיד לא נאסר אלא לבני יעקב, ולא הוי אלא איסור חמור. **כי** איצטריך לרבי אלעזר — ואם תאמר: אי קסבר בהמה בחייה לאברים עומדת, אם כן איסור בת אחת היא. ואפילו למאן דלית ליה בחמור, על קל מודה! ויש לומר: דאיסור טומאה קדים, בעוד שלא נקשרו אברים בגידים.

ורבי מאיר אומר אינו נהוג אלא בכהמה טהורה בלבד — הקשה רבינו אפרים: דתנן בריש מסכת טהרות, שלשה עשר דברים נאמרו בנבלת עוף טהור כו', והאוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים, ומליקתה ושחיטתה מטהרת טרפתה מטומאתה, דברי רבי מאיר! ויש לומר: דדברי רבי מאיר לא קאי אכולה מילתא, אלא לענין שחיטה ומליקה נקט ליה. דפליג עליה רבי יהודה בזבחים בסוף פרק "טבול יום" (ק"ה, ב). דהא דקתני נמי התם דמטמא טומאת אוכלין בכביצה, לא אתי כרבי מאיר. ולא אמרינן: מדסיפא רבי מאיר, רישא נמי רבי מאיר. ומיהו לפי מה שרצה התלמוד לדקדק שם: מדסיפא רבי מאיר, רישא נמי רבי מאיר, קשה: דאדרבה, מדמציעתא דאבר מן החי לאו רבי מאיר, רישא נמי לאו רבי מאיר! ויש לומר: דהוה מצי למימר "ולטיעמין". וקצת קשה לשון הגמרא התם, דקאמר: מאן שמעת ליה דאית ליה דמליקתה ושחיטתה מטהרת טרפתה מטומאה? רבי מאיר. אמאי צריך לדקדק בענין זה, הא קתני בה בהדיא "דברי רבי מאיר"?

שאמר זאת **רב יוסף**, ואמרי לה [ויש אומרים] גם באופן אחר שאמר זאת רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף. ויש אומרים] בלשון זו: שרבה בר שימי אמר זאת בשם רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף: מאי טעמא [מה] הוה [היה] אבר מן החי נהוג רק בכהמה טהורה —

ר' יהודה, והרי מתוך מה שאמרו לו חכמים לר' יהודה "וכי לבני נח נאסר..." עולה שאלו גיד הנשה היה נאסר לבני נח, היו חכמים מודים לר' יהודה שהריהו איסור חמור, והיה חל על איסור הקל. ומעתה יש איפוא להקשות כן גם לשיטת חכמים! והשיבו כי לא אמרו חכמים את דבריהם, אלא לטעמו של ר' יהודה, שהקשו עליו שאין זה איסור חמור, שכן לא נאסר אלא מהר סיני. ואולם הם עצמם סבורים שאפילו היה גיד הנשה נאסר לבני נח, לא היה חל איסור על איסור, אף שהאיסור השני חמור מן הראשון (רשב"א). **בבני נח** בהגדרת "בני נח" אמרו ראשונים שהיא כוללת את כל בני האדם, מלבד עם ישראל. שהרי כל בני האדם מוצאם מאחד משלושת בני נח, שם חם ויפת. ואף אותם שמוצאם מבניו של אברהם, הריהם בכלל שאר בני נח (רא"ש, ר"ב). ואילו בני ישראל, אף שגם מוצאם מבני נח, אין הם נקראים "בני נח". אכן הדברים אמורים רק בבני ישראל למן מתן תורה והלאה, ואולם לפני מתן תורה אף בני ישראל היו מכונים "בני נח" (רשי" ע"ז ג"א. ושם נ"א, ועוד). ועוד נקבע בהגדרת "בני נח" שאף הנשים בכלל זה, שאין הובדל בדין "בני נח" בין הגברים לבין הנשים אלא במקום שנאמרו בו בתורה במצוות בני נח שם "איש", שבמקום זה אין הנשים בכלל "בני נח", אלא אם כן יש לימוד מיוחד המורה ששוה האשה לאיש בדין זה שבבני נח (וכגון לענין בת נח שהרגה ושוינתה. מאירי, סנהדרין). ויצא מכלל "בני נח" עבד כנעני של ישראל, שאינו נחשב כ"בן נח", אף שעדיין אין הוא בכלל ישראל (רשי" סנהדרין נ"ב). רמב"ם הלכות איסורי ביאה פי"ד הי"ז. אנצקל"ת).

ר' יהודה: איסור אכילת אבר מן החי נהוג בכהמה חיה ועוף, בין טמאה בין טהורה, שנאמר "רק חזק לבלתי אכול הדם" (שם, שם) — כל שאתה מצווה על אכילת דמו, אתה מצווה על אכילת אבריו מן החי. וכל שאי [שאי] אתה מצווה על אכילת דמו — אי [אין] אתה מצווה על אכילת אבריו, אלו דברי ר' אלעזר. וחכמים אומרים: אינו נהוג אלא בטהורין, שכן נאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר", אלא יש לאכול את הבשר לחודיה [לעצמו]. כשאין בו עוד נפש חיים כל שבשרו מותר באכילה לאחר שחיטה — אתה מצווה על אכילת אבריו מן החי. ואלו הם דברי ר' אלעזר, שאינו נהוג אלא בכהמה טהורה בלבד. (סימן לדברי החכמים, שדבריהם יובאו להלן, המסבירים את דעת ר' מאיר בדין אבר מן החי: שמואל, שילא, שימי). אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף. ויש אומרים] גם באופן אחר שאמר זאת רבה בר שילא אמר רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף. ויש אומרים] בלשון זו: שרבה בר שימי אמר זאת בשם רב חסדא, ואיתימא [ויש אומרים] שאמר זאת רב יוסף: מאי טעמא [מה] הוה [היה] אבר מן החי נהוג בכני נח! — אין הכי נמי, וכי איצטריך קרא לר' אלעזר בכתי"מ: לר"א איצטריך.

עיונים

טמאין נמי הואיל ואתה מצווה על דמן איסור אכילת דם, הנאמר בתורה במקומות רבים (ויקרא ג', יז, ז, כו, י, יב, שם יד. דברים יב, טז, כג, כד) אמור ביחס לכל בעלי החיים, בהמה חיה ועוף, בין טמאים ובין טהורים (משנה כריתות פ"ב מ"ב. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ו ה"א), שכן נאמר "וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה" (ויקרא ז', כו), ובכלל "בהמה" אף החיה (רמב"ם שם). ואולם אין בכלל איסור זה דמם של האדם ושל השרצים, של הדגים ושל החגבים. אכן יש שאמרו כי דם אדם הריהו בכלל איסור אכילת דם מן התורה, ומטעמים שונים: שהרי כל שכן הוא, אם דם בהמה ועוף, שדרכם להיאכל, אסור — ודאי שדם אדם, שאין דרכו להיאכל, אסור. ועוד: מן הטעם הנאמר באיסור אכילת דם "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג), שדם האדם בכלל זה (תנ"ד"א. אנצקל"ת). **לא תאכל הנפש עם הבשר אלא בשר לחודיה** העירו אחרונים שאף חכמים נצרכים להיקש דם ואבר מן החי, כדי ללמוד ממנו היתר לאבר מן החי של דגים וחגבים. ואולם לשיטת חכמים יש דרשה נוספת, שממנה למדים אנו לפטור כל מי שבשרו אסור (פר"ח, פמ"ג). ויש שכתבו שאין צורך בהיקש זה למעט דגים וחגבים, שכן הם התמעטו מן האמור "הנפש עם הבשר, בשר בנפשו דמו", ואילו אלו אינם בכלל "בשר" סתם. וראיה לדבר, מדינו של בן נח, שפטור עליהם, אף שלגבי בן נח אין הבחנה בין בהמה לחיה, ובין דגים לחגבים, שהרי שניהם אינם טעונים שחיטה ושניהם דמם מותר לו. אלא ודאי אינו חייב, משום שאינם בכלל "בשר" (יוס"ד). **ור' יהודה למה ליה קרא** דנו ראשונים בהסבר שאלה זו, הנשאלת דווקא לשיטת

מבקר ומצאנוך — וכמי צמיה אצו מן החי. אבל בן נח מוזהר — על הכל, דכל דקרינא ציה: נשר לחודיה אכול, קרינא ציה: אצו מן החי לא תאכל. אית דאמרי טהורה — קמני, ואצנהמה קאי, כרצי מאיר. ואית דאמרי "טעוריס" קמני, ואף חיה ועוף צמשמע. אף אגן נמי תנינא — צמשמע טהרות דצן נח מוזהר על הטמאין, והתם (פרק א משנה א) קאמר: שלשה עשר דבר נאמרו צנצלת עוף טהור, וכן וכן צנצלת עוף טמא, וזו היא מהן. אבל אבר מן החי ממנה — צעוף טמא קא מיירי. אינו סופג — וקצבר: אינו נוהג צטמאים, כרצנן. הכי גרסינן: ואין שחיטתה מטהרתה — ואעוף טמא קאי, וקאמר דאין שחיטתה מטהרתה. והא דנקיט לה לשון נקבה — משום דרישא אחיל צה לשון נקבה, דתנן צה הכי: צנצלת עוף טמא לריכה מחשבה כו'. במאי — קמני סיפא "אין שחיטתו מטהרתו"? אי נמיא צישראל — פשיטא, דהא טמא הוא. והא ליכא לפרושי: מטהרתו מידי טומאה צנצלת — דעוף טמא אין לו שום טומאה, אפילו צצית הצליעה. ועל כרחק "אין מחירתו צצילה" קאמר. אלא לצן נח קאמר, שאין שחיטתו מחירתו לו צצילה כל זמן שהוא מפרסם, כדאמרינן צפרק שני (חולין לגא) דצן נח לאו צשחיטה תליא מילתא כו'. וגצי טהורה הוא דאמרינן שחיטה מכשרא ליה לצן נח, מיגו דמכשרא ליה לישראל. דליכא מידי דלישראל שרי, ולגוי אסור. שמעינן מינה: דאפילו צצן מודו דצן נח מוזהר על הטומאה צצבר מן החי. רמי רישא אסיפא — קמני רישא "אינו סופג" — אלמא, אין אצו מן החי נוהג צטמאין. והדר תני "אין שחיטתו מטהרתו", וליכא לאוקומא אלא צצבר מן החי — אלמא, נוהג. רישא

מבקר ומצאנוך — וכמי צמיה אצו מן החי. אבל בן נח מוזהר — על הכל, דכל דקרינא ציה: נשר לחודיה אכול, קרינא ציה: אצו מן החי לא תאכל. אית דאמרי טהורה — קמני, ואצנהמה קאי, כרצי מאיר. ואית דאמרי "טעוריס" קמני, ואף חיה ועוף צמשמע. אף אגן נמי תנינא — צמשמע טהרות דצן נח מוזהר על הטמאין, והתם (פרק א משנה א) קאמר: שלשה עשר דבר נאמרו צנצלת עוף טהור, וכן וכן צנצלת עוף טמא, וזו היא מהן. אבל אבר מן החי ממנה — צעוף טמא קא מיירי. אינו סופג — וקצבר: אינו נוהג צטמאים, כרצנן. הכי גרסינן: ואין שחיטתה מטהרתה — ואעוף טמא קאי, וקאמר דאין שחיטתה מטהרתה. והא דנקיט לה לשון נקבה — משום דרישא אחיל צה לשון נקבה, דתנן צה הכי: צנצלת עוף טמא לריכה מחשבה כו'. במאי — קמני סיפא "אין שחיטתו מטהרתו"? אי נמיא צישראל — פשיטא, דהא טמא הוא. והא ליכא לפרושי: מטהרתו מידי טומאה צנצלת — דעוף טמא אין לו שום טומאה, אפילו צצית הצליעה. ועל כרחק "אין מחירתו צצילה" קאמר. אלא לצן נח קאמר, שאין שחיטתו מחירתו לו צצילה כל זמן שהוא מפרסם, כדאמרינן צפרק שני (חולין לגא) דצן נח לאו צשחיטה תליא מילתא כו'. וגצי טהורה הוא דאמרינן שחיטה מכשרא ליה לצן נח, מיגו דמכשרא ליה לישראל. דליכא מידי דלישראל שרי, ולגוי אסור. שמעינן מינה: דאפילו צצן מודו דצן נח מוזהר על הטומאה צצבר מן החי. רמי רישא אסיפא — קמני רישא "אינו סופג" — אלמא, אין אצו מן החי נוהג צטמאין. והדר תני "אין שחיטתו מטהרתו", וליכא לאוקומא אלא צצבר מן החי — אלמא, נוהג. רישא

אמר קרא וזבחת מבקר ומצאנוך (דברים יב, כא), שהן בהמות טהורות. ולאחר מכן (שם בפסוק כג) נאמר איסור אבר מן החי, להורות שאיסור זה נוהג רק בבהמות טהורות. למעלה הובאו שיטותיהם של חכמים החלוקים בדין אבר מן החי בטמאים, ומבררים את דבריהם. אמר רב גידל, אמר רב: מחלוקת זו של חכמים ור' יהודה ור' אלעזר אם נוהג איסור אבר מן החי אף בטמאים, היא רק ביחס לישראל, אבל בכך נח — לדברי הכל הריהו מוזהר על אכילת אבר מן החי של הטמאין כשל הטהורין. ומביאים ראיה לדבר, תניא נמי הכי [שנויה ברייתא גם כן כן]: אבר מן החי — בן נח מוזהר עליו על הטמאים כטהורים, וישראל אינו מוזהר אלא על הטהורין בלבד. איכא דאמרי [יש שאומרים] בנוסח ברייתא זו "אלא על הטהורה בלבד", והרי זו כשיטת ר' מאיר הסבור שאיסור זה נוהג רק בבהמה טהורה. ואיכא דאמרי [יש שאומרים] בנוסח הברייתא "אלא על הטהורים בלבד", והרי זו כשיטת רבנן [חכמים] הסבורים שנוהג איסור זה בכל הטהורים, ואף בחיות ובעופות. אמר רב שיזבי: אף אגן נמי תנינא [אגן גם כן שנינו במשנה] שכן נח אסור באכילת אבר מן החי אף בבעל חיים טמא, שכן אמרו במשנה מי שאכל אבר מן החי ממנה (מן העוף הטמא) אינו סופג ארבעים מלקות, ואין שחיטה מטהרתה. וברב: במאי [במה] ביחס למי המדובר במשנה זו? אילימא [אם תאמר] שמדובר ביחס לאדם מישראל — פשיטא [פשוט] הדבר שאין שחיטה מטהרתה, שהרי היא אסורה. אלא לאו [האם לא] המדובר בבני נח, מכלל [מכאן נסיק] שכן נח אסור באכילת אבר מן החי אף בבעל חיים טמא. ועוד בבירור דברי משנה זו, ר' מני בר פטיש רמי רישא אסיפא [השליך]. הראה סתירה בין דברי המשנה בהתחלה והסוף. ומשני [והיה מתרין]: רישא [תחילתה] מדברת בישראל, וסיפא [וסופה] מדברת בבן נח, וכשיטת חכמים. ומביאים עוד בידינו אבר מן החי, אמר רב: אבר מן החי צריך שיעור כזית כדי שיעבור עליו. שגם אם אכל אבר שלם, כיון שאין בו שיעור כזית, אינו מתחייב על כך. מאי טעמא [מה טעם הדבר]? אכילה כתיבה ביה [כתובה בו]. ואין אכילה אלא בשיעור כזית. מתיב [מקשה] על כך רב עמרם מדברי המשנה שהובאה למעלה: אכל אבר מן החי ממנה (מעוף טמא זה) — אינו סופג את הארבעים, ואין שחיטה מטהרתה. ואי סלקא דעתך [ואם עולה על דעתך] לומר שבניין [צריכים אנו] בחיוב על אכילת אבר מן החי, שיאכל שיעור כזית, מדוע האוכל פטור ממלקות, והרי תיפוק ליה דקאכל [יצא לו חיוב מלקות על שום שהוא אכיל כזית מדבר טמא! ומשיבים: כדרך שאמר רב נחמן בענין אחר, שמדובר כאן לא שהיה בזה כזית בשר, אלא במשהו בשר והשאר גידין ועצמות המשלימים לשיעור כזית. הכא נמי [כאן גם כן] יש לומר שמדובר במשהו בשר, וגידין ועצמות משלימים לשיעור כזית. ולכך אין כאן אכילה בשיעור כזית של דבר טמא. ודנים בדברי רב יהודה בשמו של רב, תא שמע [בוא ושמוע]. ממה שאמר רב:

בישראל וסיפא בכך נח — ורצנן היא, ומעיקרא כי רמייה הוה משמע ליה נמי סיפא צצן נח, ומיהו לא הוה ידע טעמא. והדר פשטה דאפילו למאן דאמר אין נוהג צטמאין, צישראל הוא דקאמר. דקרינא ציה: כל שאין צצרו מותר, אי אתה מלווה על אצרו. אצל צצן נח — מודה. אבר מן החי צריך כזית — אף על גז דתרי קראי כמיצ, חד לצבר מן החי וחד לצבר מן החי, לא תימא דאתרי צצו, אף על גז דאין צו שיעור. אלא ודאי יש צו שיעור צעין, דאין אכילה צפחות מכזית. אבל אבר מן החי ממנה — מעוף טמא. אינו סופג — דאינו נוהג צטמאין. ועל כרחק צצילה שיעור, דאיסור אצו מן החי צטהורה עסקינן. דאי ליכא שיעור — פשיטא דאינו סופג. ואי סלקא דעתך איסור אצו מן החי צכזית, והכי נמי דאכל כזית — אמאי אינו סופג והא איכא כזית, ואיכא לאו ד"לא [יאלל] [יאלל] כי שקן הס" [ויקרא יא]? כדאמר רב נחמן — לקמן. במשהו בשר וגידין ועצמות — משלימין לכזית, דמשום טומאה לא מחייב, דאין צגידין ועצמות טעם טמא, ומשום אצו מחייב. דלהכי פלגינא קרא לצבר מן החי וצצו מן החי — דמחייב אצו אצו אף על גז דאין שיעור צצו, ואצו אף על פי שאינו אצו.

תוספות

אלא לאו בבני נח — דאין שחיטתו מתירתו באכילה כל זמן שמפרסם, גבי נבלת עוף טהור. דקתני רישא "ושחיטתה מטהרת טרפתה מטומאתה", ולא קתני ד"אין שחיטה מטהרתו", כדקתני סיפא, גבי טהורה דוקא הוא דאמר שחיטה מכשרה ליה לבני נח, מגו דמכשרה לישראל, דליכא מידי דלישראל שרי ולגוי אסור. ותימה: דתקשה מהך משנה לרב אחא בר יעקב דאמר לעיל בפרק שני (לגא) דאין מזמנין גוי על בני מעים! ומיהו בלאו הכי אמר לעיל דתניא דלא כוותיה, וקושיה המשנה אינה פשוטה כל כך.

אכילת אבר מן החי באופן זה של אכילה שיש בה גידים ועצמות, אף שאין זו דרך אכילה, נסיק מכאן כי האוכל אבר מן החי שלא כדרך אכילה, חייב בכך (רעק"א). ויש שחלקו ואמרו, שאין ללמוד. שכן אף שחידשה תורה שחיבים על אכילה שיש בה גידים ועצמות, הרי זה דווקא באופן שהותקנו בדרך שיהיו ראויים לאכילה. ואולם אם הם נאכלים כמות שהם, אין זו דרך אכילה, ופטורים על כך. ועוד: אין ללמוד מגידים ועצמות, שהם רק המשלימים לשיעור כזית לאופן שבו גוף האיסור נאכל באופן שאינו כדרך אכילה. והוסיפו ואמרו שכשם שאין מחייבים אלא על גידים ועצמות המצטרפים לבשר, ולא על גידים ועצמות כשלעצמם, שהרי אין זו דרך אכילה, כך אין לחייב כשגוף האיסור נאכל כדרך אכילה (אבי עזרי).

אורה ההלכה

אבר מן החי בן נח מוזהר עליו, על הטמאים כטהורים בני נח חייבים משום אבר מן החי, בין בבהמה והיה טמאים בין בטהורים. כרב גידל בשם רב וכבריינא. (רמב"ם ספר שופטים הלכות מלכים פ"ט ה"ג). אבר מן החי צריך כזית האוכל מאבר מן החי שיעור כזית — לוקה. ואפילו אכל אבר שלם, אם יש בו כזית — חייב, פחות מכזית — פטור. חתך מן האבר כבריינא בשר וגידים ועצמות כזית ואכלו — לוקה, אף שאין בו בשר אלא כל שהוא. כרב, כהסבר הגמרא בדבריו. (רמב"ם ספר קדושה הלכות מאכלות אסורות פ"ה ה"ג).

מסורת הש"ס
ג. טהרות פ"א מ"ג.

גרסות

אמר קרא וזבחת בכתי"מ:
דכתיב וזבחת ויש בכתי"מ:
אמר קרא וזבחת מבקר ומצאנוך ומתיב בתריה לא תאכל הנפש עם הבשר.

גידל יש בכתי"מ: גזל.

מוזהר עליו על בכתי"מ:

מוזהר על.

אכל אבר מן החי ממנה בכתי"מ: האוכל הימנה אבר מן החי.

ארבעים ואין שחיטה בכתי"מ: את הארבעים ואין שחיטה.

במאי אילימא בישראל פשיטא דאין שחיטה מטהרתה אלא לבני נח מכלל דאסור בכתי"מ:

במאן אי בישראל פשיטא אלא לבני נח וש"מ נאסר לבני נח ש"מ.

אמר רב אבר מן החי בכתי"מ: א"ר יהודה אמר רב אבר מן החי.

אכל אבר מן החי ממנה בכתי"מ: האוכל אבר מן החי הימנה.

ואין שחיטה בכתי"מ: ואין שחיטה ויש בכתי"מ: ואין שחיטתו מטהרתו.

דקאכל כזית בכתי"מ: דקאכיל כזית טמא.

במשהו בשר גידין ועצמות בכתי"מ: משהו בשר משהו גידין ועצמות.

מסורת הש"ס
 א. תוספתא זבים פ"ה, ט.
 ב. חולין קג, א.

גרסות

בכל שהוא בכתי"מ: בכל שהיא.

שאינו בו כזית ואכלו יש בכתי"מ: שאין בה כזית ואכלה.

על אבר ממנה חייב בכתי"מ: על אבר מן החי הימנה חייב.

בחייה לאברים יש בכתי"מ: בהמה בחייה לאברים.

דכולי עלמא מיהא לא בכתי"מ: דכ"ע לא.

במשהו בשר גידין בכתי"מ: משהו בשר משהו גידין.

אית כזית במשהו בשר בכתי"מ: אית בה כזית משהו בשר.

אין בקלניתא אימא סיפא בכתי"מ: בקלניתא אי בקלניתא אימא סיפא.

והא קלניתא עוף טמא בכתי"מ: עוף טמא.

במיתתה במשהו בכתי"מ: במיתתה בכל שהיא.

העולם

קלניתא

הצעות שונות הוצעו ביחס למקורה של מלה זו (מיוונית, במשמעות סנונית, מפרסית, במובן של זוריר, ועוד), ואולם הן רחוקות מן התיאור האמור כאן. ויש הסבורים כי המדובר באחד מעופות הים (אולי יסעור), שהוא רזה ביותר, ובשרו קשה ואינו ניתן לאכילה.

מי שאכל צפור טהורה (ממין הכשר לאכילה), אם אכלה בחייה, בלא שנשחטה – עובר אף באכילת שיעור כל שהוא ממנה, משום איסור אבר מן החי. אם אכלה במיתתה (שמתה בלא שנשחטה) – עובר עליה באכילת שיעור כזית. ואם אכל ציפור טמאה, ממין שאינו כשר, בין שאכלה בחייה בין שאכלה במיתתה

– חייב באכילת שיעור כל שהוא ממנה, ומשום אכילת דבר טומאה. הרי שלדעת רב חייבים על אכילת אבר מן החי בשיעור כל שהוא, ושלא כדברי רב יהודה בשמו, שצריך שיעור כזית! ומשיבים: הכא [כא], בדברי רב שחייבים על אכילה בשיעור כל שהוא גמי [גם כן] המדובר במשהו בשר, אבל גידים ועצמות משלימים את הבשר לשיעור כזית. ומביאים עוד ראיה, תא שמע [בוא ושמע] שלא כשיטת רב יהודה בשם רב: נטל צפור חיה הכשרה לאכילה, שאין בו כשיעור כזית, ואכלו – רבי פוטור אלעזר בר ר' אבהו, על איסור אבר מן החי, שלדעתו אין עוף שלם בכלל "אבר". ואילו ר' אלעזר בר ר' שמעון מחייב, שלדעתו העוף השלם נחשב כ"אבר", אף שאין בו שיעור כזית, ומתחייב עליו בכך. ואמר ר' אלעזר בר' שמעון בהסבר שיטתו: קל וחומר הוא, אם על אבר ממנה מעוף זה – הריהו חייב, על כולה – לא כל שכן! ואם חנקה (המית את העוף שלא בשחיטה), והריהו עתה נבילה, ואכלה – לדברי הכל (ואף לדעת ר' אלעזר בר' שמעון) אינו חייב אלא בשיעור כזית, וכדין האוכל מבשר הנבילה. ומעתה נדון בדברים: עד כאן לא שמענו כי פליגי [נחלקו] רבי ור' אלעזר בר' שמעון אלא דמר סבר [שחכם זה, ר' אלעזר בר' שמעון, סבור] כי כל בעל חיים, כבהמה וכעוף, כבר בחייה לבתירת אברים היא עומדת, שכל אבר ואבר שבה, מוגדר כבר אז כ"אבר". ומר סבר [וחכם זה, רבי, סבור] כי בחייה לאו [לא] [לא] לאברים היא עומדת. ואולם דכולי עלמא מיהא לא בעינן [לדעת הכל על כל פנים אין אנו צריכים] שיעור כזית כדי לחייב על אכילת אבר מן החי, ושלא כשיטת רב יהודה בשם רב! אמר רב נחמן ברחיית הראיה: דברי ברייתא זו אמורים בציפור שיש בה רק משהו בשר, ומשלימים הגידים ועצמות לשיעור כזית. ותוהים על הסבר זה: ומי איכא מידי [והאם יש דבר כזה], דבכוליה לית ביה [שבכל היצור כולו אין בו] כזית בשר, ובחד אבר אית [ובאבר אחד יש] כזית המורכב בציפור של משהו בשר וגידין ועצמות? אמר רב שרביא: אין [כן]. בקלניתא שהוא עוף רזה מאד. ומקשים על העמדת דברי הברייתא בקלניתא: אימא סיפא [אמור את סוף הברייתא] ששינונו בה שאם חנקה ואכלה – דברי הכל הריהו עובר בכזית, והא [והרי] קלניתא עוף טמא הוא, ובענין זה אמר רב: ציפור טמאה, בין בחייה בין במיתתה עובר במשהו! אלא יש לומר שאין המדובר בקלניתא ממש (שהוא עוף טמא), אלא בעוף טהור שהוא כעין קלניתא, שהריהו רזה ביותר.

בחייה בכל שהוא – משום אבר מן החי. אלמא, לא צעין ציה כזית! במיתתה בכזית – דננלה, אכילה כמינא. וכל אכילה – כזית, צר מאצב מן החי, דרבייה קרא וקפיד לאצב לחודיה. טמאה בין בחייה בין במיתתה בכל שהוא – חייב, דרבייה היא, ולא רבייה שיעור. כדתנן צ"אלו הן הלוקין" (מכות יג, א) גאזכל נמלה כל שהוא, שהוא חייב משום שהיא כרבייה. אלמא, צריה אסורה בכל שהוא. אכל לאו דננלה – ליכא לחיובי משום צריה, דכשננלה לא היה עליה שם נבלה. הלכך אלאו דננלה לא מיחייב עד כזית. קתני מיהא צטורה צריה בכל שהוא! אכל צפור – והיא טהורה. רבי פוטור – מפרש ואזיל, דקסברי: אין אבר מן החי בשלימה, דלאו "אבר" מיקריא. ומיהו אי איכא כזית, הוה מיחייב – דלא גרע מצד מן החי, דמיחייב עלה כזית, דהא גמי צר הוא. ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב – דקסברי: שלימה, אין לך אבר מן החי גדול מזה, וצאצא לא צעיןא כזית. חנקה ואכלה – אין כאן אלא איסור נבלה, ואנבלה לא מיחייב משום צריה, וכזית צעין. לאברים עומדת – לנתתה עומדת. הלכך, כל אבר ואבר שבה קרוי "אבר" צפני עלמו, ויש כאן משום אבר מן החי, דמיחייב ככל דהו. ומיהו חדא הוא דמיחייב, דחדא התראה היא. לאו לאברים עומדת – עד שתשחט, ואין כאן שם "אבר" אלא אם כן הפיישו. אכל דכולי עלמא לאצב לא צעין כזית, דקתני: קל וחומר על אבר ממנה חייב, ולא פליג רבי. במשהו בשר – הא דקתני "שאין צו כזית" – כשאין צו כזית

אָכַל צִפּוֹר טְהוֹרָה, בְּחַיֶּיהָ – בְּכֹל שֶׁהוּא, בְּמִיתָתָהּ – בְּכֹזֵית. וּטְמֵאָה, בֵּין בְּחַיֶּיהָ בֵּין בְּמִיתָתָהּ – בְּכֹל שֶׁהוּא! הֲכֵא נָמִי: בְּמִשְׁהוּ בְּשֹׁר גִּידִים וְעֲצָמוֹת. תָּא שְׂמַע: "נִטְלַ צִפּוֹר שְׂאִין בּוּ כְּזֵית וְאָכְלוּ – רַבִּי פּוֹטֵר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְחַיִּיב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: קַל וְחוֹמֵר, עַל אֲבָר מִמֶּנָּה – חַיִּיב, עַל כּוֹלָהּ – לֹא כָּל שֶׁכֵּן! חֲנֻקָּה וְאָכְלָה – דְּבָרֵי הַכֹּל בְּכֹזֵית. עַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּדָמָר סָבַר – בְּחַיֶּיהָ לְאֲבָרִים עוֹמְדָת, וְיָמַר סָבַר – בְּחַיֶּיהָ לְאֹ לְאֲבָרִים עוֹמְדָת. דְּכוּלֵי עֲלָמָא מִיָּהָא לֹא בְּעֵינָן כְּזֵית! אָמַר רַב נַחְמָן: בְּמִשְׁהוּ בְּשֹׁר גִּידִים וְעֲצָמוֹת. – וּמִי אֵיפָא מִיָּדֵי דְּבַכּוּלֵיָּה לֵית בֵּיהּ כְּזֵית בְּשֹׁר, וּבְחָד אֲבָר אֵית כְּזֵית בְּמִשְׁהוּ בְּשֹׁר גִּידִין וְעֲצָמוֹת? אָמַר רַב שְׂרַבְיָא: אֵין, בְּקִלְנִיתָא. – אֵימָא סִיפָא: חֲנֻקָּה וְאָכְלָה – דְּבָרֵי הַכֹּל בְּכֹזֵית. וְהָא קִלְנִיתָא עוֹף טְמֵא הוּא, וְאָמַר רַב: טְמֵאָה בֵּין בְּחַיֶּיהָ בֵּין בְּמִיתָתָהּ – בְּמִשְׁהוּ! אֶלָּא: כְּעֵין קִלְנִיתָא.

צפר כ"י הכא נמי במשהו בשר גידים ועצמות – ובין הכל צריך שיהא כזית. ולא הוי כ"משהו" דסיפא, דהוי בריה, והוי משהו ממש. שאין בו כזית ואכלו רבי פוטור – פירש בקונטרס: דקסבר דאין אבר מן החי בשלימה. ומיהו אי איכא כזית – הוה מחייב, דלא גרע מבשר מן החי דמחייב בכזית, דהא נמי בשר הוא. וקשה לפירושו: דאמר בסמוך "איכל אבר מן החי, ובשר מן הטרפה – רבי יוחנן אמר: חייב שתיים, וריש לקיש אמר: אינו חייב אלא אחת". ומוקי לה בבהמה אחת ונטרפה עם יציאת רובה, וקסבר ריש לקיש: דלאו לאברים עומדת, ולא אתי איסור אבר מן החי וחילל איסור טרפה. והשתא מכל מקום ליחייב שתיים, משום טרפה דלא מיחייב משום בשר מן החי. והא דחייב משום טרפה – היינו כשלקח בשר מטרפה אחרת, והשלים לכזית. ודוחק הוא. ועוד: דאם כן, אמאי לא חילל עליה איסור אבר מן החי, כיון דליכא מטרפה אלא חצי שיעור. דבפרק בתרא דיומא (עג, ב) ופרק שלישי דשבועות (כא, ב) תניא: "שבועה שלא אוכל טרפות ונבלות שקצים ורמשים" – חייב. ומוקי לה ריש לקיש: במפרש חצי שיעור. אלמא, אף על גב דלא חילל איסור שבועה אכזית, משום דמשבע ועומד הוא, מכל מקום חילל אחצי כזית! ונראה לפרש: כי היכי דלאו לאברים עומדת, הכי נמי לאו לחתיכת בשר עומדת. והא דנקט "צפור שאין בו כזית" – לרבותא דרבי אלעזר נקט, דאפילו הכי מחייב. ועוד נראה לרבינו יצחק: דאפילו למאן דאמר לאברים עומדת, מודה דלאו לחתיכת בשר עומדת בחייה. דאמר רבי יוחנן בסמוך: אכל חלב מן החי מן הטרפה – חייב שלשה, ומוקי לה בנטרפה עם יציאת רובה, ובהמה לאברים עומדת, דאתי איסור טרפה וחלב ואבר מן החי בהדי הדדי. והשתא, אמאי נקט טרפה, בלאו טרפה איכא שלשה: אבר מן החי, ובשר מן החי, וחלב! אלא ודאי בהמה בחייה, לאו לחתיכת בשר עומדת, ולא אתי וחילל על שאר איסורין.

תוספות

אכל צפור טהורה האוכל מבשר הנבילה. ומעתה נדון בדברים: עד כאן לא שמענו כי פליגי [נחלקו] רבי ור' אלעזר בר' שמעון אלא דמר סבר [שחכם זה, ר' אלעזר בר' שמעון, סבור] כי כל בעל חיים, כבהמה וכעוף, כבר בחייה לבתירת אברים היא עומדת, שכל אבר ואבר שבה, מוגדר כבר אז כ"אבר". ומר סבר [וחכם זה, רבי, סבור] כי בחייה לאו [לא] לאברים היא עומדת. ואולם דכולי עלמא מיהא לא בעינן [לדעת הכל על כל פנים אין אנו צריכים] שיעור כזית כדי לחייב על אכילת אבר מן החי, ושלא כשיטת רב יהודה בשם רב! אמר רב נחמן ברחיית הראיה: דברי ברייתא זו אמורים בציפור שיש בה רק משהו בשר, ומשלימים הגידים ועצמות לשיעור כזית. ותוהים על הסבר זה: ומי איכא מידי [והאם יש דבר כזה], דבכוליה לית ביה [שבכל היצור כולו אין בו] כזית בשר, ובחד אבר אית [ובאבר אחד יש] כזית המורכב בציפור של משהו בשר וגידין ועצמות? אמר רב שרביא: אין [כן]. בקלניתא שהוא עוף רזה מאד. ומקשים על העמדת דברי הברייתא בקלניתא: אימא סיפא [אמור את סוף הברייתא] ששינונו בה שאם חנקה ואכלה – דברי הכל הריהו עובר בכזית, והא [והרי] קלניתא עוף טמא הוא, ובענין זה אמר רב: ציפור טמאה, בין בחייה בין במיתתה עובר במשהו! אלא יש לומר שאין המדובר בקלניתא ממש (שהוא עוף טמא), אלא בעוף טהור שהוא כעין קלניתא, שהריהו רזה ביותר.

עיונים

אכל צפור טהורה בחייה אף שלא אסרה התורה איסורי אכילה אלא כשנאכלים כדרכם, וזה אכל שלא כדרך בני אדם, שאכל את הציפור בעודה חיה. ואולם כתבו ראשונים כי שונה בשר עוף, שהוא רך ביותר, ועשוי להיאכל אף שלא במבושל ושלא כבשר בהמה וחיה (תוס' פסחים כ"ב, ד"ה פרט), והרי זה איפוא בכלל כדרכם. ויש שאמרו כי אף בשר בהמה שאינו מבושל נחשב ראוי לאכילה, שרק באכילת חלב אמרו חכמים (פסחים שם) שאין זו דרך אכילה כשהוא חי, ואילו הבשר עשוי להיאכל אף שאינו מבושל. ולכך הכהנים מקיימים מצות אכילת קדשים בבשר החי (מהר"ם חלאווה, אבי עזרי). ואחרים כתבו שאין זה אלא לענין קיום מצוה, שבאכילת מצוה מחשיב האדם את אכילתו, אף שאינה כדרך אכילה. מה שאין כן בשאר אכילות (מנ"ח).

אורה ההלכה
אכל צפור טהורה האוכל עוף טהור חי שלם אף שהיה פחות מכזית – לוקה משום אוכל נבלה, הואיל ואכלו כולו. ואם אכלו אחר שמת – אינו חייב עד שיהיה בו כזית. ואף שאין בו בשר כזית, הואיל ויש בכלול כזית חייב עליו משום נבלה. (רמב"ם ספר קדושה הלכות מאכלות אסורות פ"ד ה"א).
טמאה בין בחייה בין במיתתה האוכל בריה טמאה בפני עצמה כולה, בין שאכלה מתה בין שאכלה חיה – לוקה מן התורה, ואפילו היה שיעורה פחות מן החרדל. כרב. (רמב"ם שם פ"ב הכ"א).

אם תמצוי לומר – אם תמצא נאחד מדבריו של רבי צעלמא דאית ליה מחשבת אוכלין, אם חישב לאוכלן כענין זה. שמה מחשבה – ואוליין צמרה. חישב לאוכלה – לנפשו זה שאין זה כזית. אבר אבר – גלי אדעמיה דלא צריכא עומדת. וכי אכלה שלימה, נמי "אבר" קרינא ציה. אכיל ליה אחר לא מיחייב – דלא "אבר" מיקריא, לחייב עליה ככל שהיא. לאוכלה מתה – דגלי דעמיה דנחמיה לאו לא צריכא עומדת. לא תאכל נפש עם הבשר זה אבר מן החי – דאנר חי מקרינן "נפש" – שאס יחמנו, אינו עושה חליפין, שלא יסוב עוד, כנפש הנטולה שאינה חוזרת. והכי משמע: לא תאכל הנפש צעוד עס הצטר, צעוד החיות עס הצטר. ובשר בשדה – משמע: שפירש ממקומו, וזה נשר מן החי. "וטורפה" – כמשמעו. וריש לקיש אמר לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי ובשר מן החי – והכי משמע: לא תאכל הנפש, ולא תאכל הצטר כל זמן שזה עס זה. לרבי יוחנן חייב שתיים – דתרי לאוי איכא, ואף על גב דנחמדא אכילה ומדא התראה אכלניהו – מוחייב תרתי. אלא אחת – דמד לאו הוא. וכיון דנחמדא אכילה ומדא התראה ומד לאו הוא – מדא הוא דמיחייב, וכן כולן. לדברי הכל חייב שתיים – דצין למר וצין למר, מתרי קראי נפקי.

תוספות

ובשר בשדה טרפה זה בשר מן החי – מדכתיב "בשדה" דריש, דמשמע: שפירש ממקומו. ואף על גב דאצטריך לבשר שיצא חוץ ממחיצתו, כדאמר בפרק "בהמה המקשה" (חולין סח, ב) – כולו דריש מיניה. **אכל** אבר מן החי ובשר מן החי לרבי יוחנן חייב שתיים – ואף על גב דאין לוקין על לאו שבכללות – הני מילי היכא דלא מפרש בקרא, כגון (שמות יב) "אל תאכלו כי אם צלי אשי" וימכל אשר יעשה מגפן היין" (במדבר ו). אבל "ובשר בשדה טרפה", דמפרשינן: בשר וטרפה – לא חשיב ליה לאו שבכללות, כמו נא ומבושל, וחרצן וזג, דמפרשי בקרא – לקי. וכגון אלמנה וגרושה – דלקי לכולי עלמא.

לרבי יוחנן אינו חייב אלא אחת – משום דמחד קרא נפקי. ואף על גב דאנא ומבושל לקי שתיים – שאני התם דכתיב בווי "ובשלי", דקאי א"אל תאכלו". והכא נמי, אי הוה כתיב "בשדה וטרפה לא תאכלו" – היה לוקה שתיים לרבי יוחנן, משום בשר מן החי ובשר מן הטרפה.

א שנינו למעלה מחלוקתם של רבי ור' אלעזר בר' שמעון בדינו של האוכל ציפור טהורה שלימה שאין בה זזית, שרבי פוטר ממלקות על איסור אבר מן החי, שכן אין עוף שלם נקרא "אבר", ואילו ר' אלעזר בר' שמעון מחייבו. ובשיטת רבי אמר רבא: אם תמצא לומר (אם נניח) שסבר רבי כי מחשבת אוכלין (מחשבה שאדם חשב לאכול דבר שאין דרכו להיאכל) שמה מחשבה (שיחשב זה לדבר מאכל), מעתה אם בתחילה חישב אדם לאוכלה לציפור זו בחייה אבר אבר, ולבסוף לא עשה כן אלא אכלה כולה כאחת – אף לשיטת רבי, הוא חייב על אכילה זו משום אבר מן החי. אמר ליה [ג] אביי לרבא בשאלה: ומי איכא מידי [והאם יש דבר], שאילו אכיל ליה [אוכל אותו] אדם אחר (שלא חשב לאוכלה אבר אבר) – ההוא לא מיחייב [אינו מתחייב] בכך. ואם אכיל ליה האי [אוכל אותו אדם זה] (שחשב לאוכלה), הריהו מיחייב [מתחייב]? אמר ליה [ג]: רבא בתשובה: אין זו תמיהה, שכן זה מתחייב לפי מחשבתו (שחשב לאוכלה אבר אבר), וזה נפטר לפי מחשבתו (שחשב לאוכלה בשלמותה). וכן אמר רבא בשיטת ר' אלעזר בר' שמעון: אם תמצא לומר (אם נניח) שסבר ר' אלעזר בר' שמעון כי מחשבת אוכלין שמה מחשבה, מעתה, אם חישב לאוכלה לציפור זו כשהיא מתה, ולבסוף אכלה כשהיא חיה – הריהו פטור מאיסור אבר מן החי, שכן לפי מחשבתו אין הציפור עומדת לנתיחת אבריה. אמר ליה [ג]: אביי לרבא בשאלה: ומי איכא מידי [והאם יש דבר], שאילו אכיל ליה [אוכל אותו] אדם אחר (שחשב לאוכלה בחייה) הרי הוא מחייב [מתחייב] בכך, ואכיל ליה האי [אוכל אותו אדם זה] (שחשב בתחילה לאוכלה לאחר מותה), והריהו פטור (אף שלבסוף אכלה כשהיא חיה)? אמר ליה [ג]: רבא: אין זו תמיהה, שכן זה מתחייב לפי מחשבתו, וזה נפטר לפי מחשבתו.

ב אמר רבי יוחנן: "לא תאכל הנפש עם הבשר" – זה אבר מן החי, "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" – זה בשר מן החי ובשר מן הטרפה. ורבי שמעון בן לקיש אמר: "לא תאכל הנפש עם הבשר" – זה אבר מן החי ובשר מן החי, "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" – זה בשר מן הטרפה. אכל אבר מן החי ובשר מן החי, לרבי יוחנן – חייב שתיים, לרבי שמעון בן לקיש – אינו חייב אלא אחת. אכל בשר מן החי ובשר מן הטרפה, לרבי שמעון בן לקיש – חייב שתיים, לרבי יוחנן – אינו חייב אלא אחת. אכל אבר מן החי ובשר מן הטרפה – לדברי הכל חייב שתיים. ורמינהו:

אכלה כשהיא חיה? אמר ליה [ג]: רבא: אין זו תמיהה, שכן זה מתחייב לפי מחשבתו, וזה נפטר לפי מחשבתו.

ב למעלה נדון איסור אבר מן החי, ועתה מביאים דברי חכמים ביחס למקור איסור זה. אמר ר' יוחנן: משמע הכתוב "לא תאכל הנפש עם הבשר" (דברים יב, כג) – זה אבר מן החי, שכן הריהו נקרא נפש שעודה עם הבשר (מצויה בבשר, בגוף החי). ואילו משמע הכתוב "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" (שמות כב, ל) – זה בשר היוצא מן החי (כבשר שפרש מבעל חיים ונמצא בשדה), וכן בשר מן בעל החיים הטרפה. ואילו ר' שמעון בן לקיש אמר: משמע הכתוב "לא תאכל הנפש עם הבשר בשדה טרפה לא תאכלו" – זה בשר מן הטרפה. ומעתה מברורים את הבדלי הדינים שבין שיטת ר' יוחנן ושיטת ריש לקיש: אכל אבר מן החי ובשר מן החי – לדעת ר' יוחנן ושיטת ריש לקיש שתיים (שתי סדרות מלקות), שהרי עבר על שני איסורים הנלמדים מכתובים שונים. ואילו לדעת ר' שמעון בן לקיש אינו חייב אלא אחת, שהרי לדעתו שני איסורים אלה נלמדים מכתוב אחד. ואם אכל בשר מן החי ובשר מן הטרפה – לדעת ר' שמעון בן לקיש הריהו חייב שתיים, שכן אלה נלמדים מכתובים שונים, ואילו לדעת ר' יוחנן אינו חייב אלא אחת. אכן זה שאכל אבר מן החי ובשר מן הטרפה – לדברי הכל חייב שתיים, שלדברי הכל מקורם בשני כתובים שונים. ורמינהו [ומשליכין]. מראים סתירה] על מה ששנינו כי האוכל אבר מן החי ובשר מן הטרפה חייב שתיים לדברי הכל, ממה ששנינו:

של האוכל הנאכל, אינו אלא להחמיר עליו. וכדרך שאמר רבא בשיטת רבי. שאף שרבי פוטר את האוכל ציפור טהורה שלימה, מכל מקום אם חשב לאוכלה אבר אבר הריהו מחייבו על כך. ואולם נסתפק אביי אם אומרים כלל זה אף להקל, וכדרך שאמר רבא בשיטת ר' אלעזר בר' שמעון, המחייב על אכילת ציפור טהורה שלימה, שאם חישב עליה לאוכלה לאחר מותה, הריהו פוטר. והשיב לו רבא, שאף להקל, מחשבתו של אדם קובעת את דינו (שלמי תורה).

לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי פירש רש"י: שכן אבר חי נקרא "נפש" – משום שהריהו כנפש הנטולה מגוף החי. ומעתה הלשון "הנפש עם הבשר" משמעה איפוא: האבר בזמן שעדיין נפש (חיים) בבשר. **לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי...** וכו'... **ובשר מן החי** שלדעת ריש לקיש מוסב האיסור "לא תאכלו" הן על הכתוב בהמשך הדברים "הנפש" – שענינו איסור אבר מן החי, והן על הנאמר לאחר מכן "הנפש עם הבשר" – לאיסור אכילת בשר בזמן שבעל החיים עדיין חי, כשיש בו נפש ובשר (רש"י). והעירו אחרונים כי הרי זה כשיטת אבן עזרא בפירושי מקראות הנזכרת פעמים רבות בדבריו (בראשית ב, ח. שם כ, יט ועוד ועוד) "מושך עצמו ואחר עמו" (ש"ת הלכות קטנות).

אורה ההלכה
לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה "לא תאכל הנפש עם הבשר" – הרי זה בא לאסור אבר שנחתך מן החי, ועל אבר מן החי הוא אומר לנח "אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו". כר' יוחנן. (רמב"ם שם פ"ה ה"א). **ובשר בשדה טרפה לא תאכלו זה בשר מן החי** בשר הפורש מן החי אסור משום "ובשר בשדה טרפה" (שמות כב, ל). ואפילו בשר הפורש מבהמה ועדיין הוא בתוכה, כגון שנחתך מהטחול או מהכליות ונשארה החתיכה בתוכה – אסור. כר' יוחנן. (רמב"ם שם פ"ד ה"ח. ש"ע י"ד סב, ב).

מסורת הש"ס
ג. ירושלמי נויר פ"ו ה"א.
ילקיש תורה שטא.

גרסות
ואכיל ליה האי מיחייב
בכתי"מ: אכיל איהו
מיחייב.
ואכיל ליה האי פטור
בכתי"מ: אכיל ליה איהו
פטור.
ורמינהו בכתי"מ: מיתבי.